

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Сергію Бабаку

foi+request-130397-
@

Щодо розгляду запиту

Міністерство юстиції України розглянуло Ваш запит від 23 червня 2024 року щодо статусу «людина», правового регулювання паспорта громадянина України, введення та продовження воєнного стану в Україні та повідомляє таке.

Щодо терміну «людина»

Статтею 3 Конституції України регламентовано, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Конституційний Суд України в своєму Рішенні від 08 червня 2022 року № 3-р(П)/2022 зазначає, що «із статті 3 Конституції України випливає обов'язок держави забезпечувати охорону та захист людської гідності. Такий обов'язок покладено на всіх суб'єктів публічної влади. Верховна Рада України, ухвалюючи закони, має гарантувати належний захист та реалізацію прав і свобод людини, що є однією з умов забезпечення людської гідності як природної цінності».

Національне законодавство не містить визначення терміну «людина», як і документів, що посвідчують такий статус.

Під правовим статусом людини розуміються загальні, базові засади, за допомогою яких у Конституції та законах України визначаються основні права, свободи й обов'язки людини; гарантії їх здійснення, тобто можливість мати, володіти, користуватися і розпоряджатися економічними, політичними, соціальними та культурними цінностями й благами.

Статус людини не присвоюється публічною владою, а належить людині від народження і реалізується через суб'єктивні права, які мають природно-правовий характер, а тому є невід'ємними. Таким чином, зазначений статус не можна наділити та позбавити органами державної влади.

Щодо правового регулювання паспорта громадянина України

Правові та організаційні засади створення та функціонування Єдиного державного демографічного реєстру та видачі документів, що посвідчують особу,

підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, а також права та обов'язки осіб, на ім'я яких видані такі документи, визначає Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» (далі – Закон).

Пунктом 1 частини першої статті 13 Закону визначено *перелік документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України*, до яких віднесено: *паспорт громадянина України*; паспорт громадянина України для виїзду за кордон; дипломатичний паспорт України; службовий паспорт України; посвідчення особи моряка; посвідчення члена екіпажу; посвідчення особи на повернення в Україну; тимчасове посвідчення громадянина України.

Відповідно до частин першої – четвертої статті 21 Закону паспорт громадянина України є документом, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України. Кожен громадянин України, який досяг чотирнадцятирічного віку, *зобов'язаний* отримати паспорт громадянина України.

Оформлення, видача, обмін паспорта громадянина України, його пересилання, вилучення, повернення державі та знищення здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Паспорт громадянина України оформляється особам, які не досягли вісімнадцятирічного віку, на чотири роки, а особам, які досягли вісімнадцятирічного віку, – на кожні 10 років.

Паспорт громадянина України виготовляється у формі картки, що містить безконтактний електронний носій.

Порядок оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 302 (далі – постанова № 302).

Разом з тим, на сьогодні чинною є Постанова Верховної Ради України від 26 червня 1992 року № 2503-ХІІ, якою, зокрема, затверджено Положення про паспорт громадянина України.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04 червня 1994 року № 353 «Про затвердження зразка бланка паспорта громадянина України» затверджено зразок бланка паспорта громадянина України у вигляді паспортної книжечки.

Відповідно до пункту 1 розділу V «Перехідні положення» Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, *видані до дня набрання чинності цим законом, є чинними до закінчення строку їх дії та не підлягають обов'язковій заміні*.

Таким чином, паспорти громадянина України у формі книжечки зразка 1994 року, видані згідно з Постановою Верховної Ради України від 26 червня 1992 року № 2503-ХІІ, постановою Кабінету Міністрів України від 04 червня 1994 року № 353 до набрання чинності Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», залишаються на сьогодні чинними.

Також звертаємо увагу, що абзацом шостим пункту 3 постанови № 302 визначено, що Державна міграційна служба до законодавчого врегулювання питання завершення оформлення та видачі паспорта громадянина України зразка 1994 року здійснює оформлення та видачу таких паспортів у порядку, встановленому Міністерством внутрішніх справ, громадянам України, щодо яких прийнято рішення суду, що набрало законної сили, про зобов'язання Державної міграційної служби оформити та видати паспорт громадянина України зразка 1994 року.

На виконання зазначеного положення постанови № 302 Міністерством внутрішніх справ України видано наказ від 06 червня 2019 року № 456 «Про затвердження Тимчасового порядку оформлення і видачі паспорта громадянина України», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 червня 2019 року за № 620/33591. Цей Тимчасовий порядок визначає порядок подання документів, їх розгляду і прийняття рішення про оформлення та видачу паспорта громадянина України зразка 1994 року особі, щодо якої прийнято рішення суду, що набрало законної сили, про зобов'язання ДМС оформити та видати паспорт громадянина України зразка 1994 року, засвідчене в установленому законодавством порядку (пункт 1 зазначеного Тимчасового порядку).

Таким чином, на сьогодні оформлення паспортів громадян України у формі книжечки здійснюється лише на підставі рішення суду, що набрало законної сили, про зобов'язання Державної міграційної служби України оформити та видати паспорт громадянина України зразка 1994 року.

Разом з тим звертаємо увагу, що головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що *забезпечує формування державної політики*, зокрема, у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, є *Міністерство внутрішніх справ*, яке відповідно до покладених на нього завдань узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України (абзаци другий та шостий пункту 1, підпункт 1 пункту 4 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 878).

Згідно з пунктом 1, підпунктами 10, 26 пункту 4, підпунктом 3 пункту 5 Положення про Державну міграційну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 360, центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який *реалізує державну політику у сферах* міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, є *Державна міграційна служба України*, яка відповідно до покладених на неї завдань здійснює оформлення і видачу громадянам України документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство, тимчасово затримує та вилучає такі документи у

передбачених законодавством випадках; контролює та координує діяльність територіальних органів та територіальних підрозділів Державної міграційної служби України; здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Державної міграційної служби України, її територіальних органів та територіальних підрозділів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління.

Щодо введення воєнного стану

Відповідно до пункту 31 частини першої статті 85, пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України Президент України приймає відповідно до закону рішення про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, яке протягом двох днів затверджується Верховною Радою України.

Правові засади введення в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану визначено Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

Керуючись положеннями Конституції України та цього Закону Президентом України видано Указ від 24 лютого 2022 року № 64, затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, яким в Україні введено воєнний стан (строк дії воєнного стану продовжувався указами Президента України від 14 березня 2022 року № 133, від 18 квітня 2022 року № 259, від 17 травня 2022 року № 341, від 12 серпня 2022 року № 573, від 07 листопада 2022 року № 757, 06 лютого 2023 року № 58, від 01 травня 2023 року № 254, від 26 липня 2023 року № 451, від 06 листопада 2023 року № 734, від 05 лютого 2024 року № 49, від 06 травня 2024 року № 271).

На Ваш запит надсилаємо засвідчені копії еталонних текстів цих Указів (додаються).

Керуючись положеннями частини другої статті 6 та частини другої статті 19 Конституції України, пункту 3 статті 7 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», підпунктів 32, 33 пункту 4 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 року № 228, Міністерство юстиції України відповідно до покладених на нього завдань надає роз'яснення, організовує розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Міністерства, його територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства, а також стосовно актів, які ним видаються.

При цьому повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, вони лише мають інформаційний характер і не встановлюють правових норм.

Додаток: на 25 арк.

Заступник Міністра

Олександр БАНЧУК

Світлана Тищенко 271 15 50